

'Nederland trekt dingen naar zich toe waar het niet over gaat'

interview Ingrijpen in de Arubaanse begroting gaat te ver, vindt staatsrechtgeleerde Arjen van Rijn

JEANNETTE VAN DITZHUIJZEN

Het Koninkrijk kan alleen ingrijpen in de Arubaanse begroting als er een structureel onaanvaardbare situatie is ontstaan die tot acuut gevaar leidt. En daarvan is volgens staatsrechtgeleerde Arjen van Rijn geen sprake. Nederland is buiten zijn boekje gegaan.

Het Koninkrijk gaf een aanwijzing aan de Arubaanse gouverneur om de begroting niet te tekenen?

"Ja, en dat is echt een brug te ver. Zo'n aanwijzing kan alleen als er door de financieel-economische beslissingen van Aruba een puinhoop is ontstaan. Maar daar hoor ik niemand over.

"Nederland trekt dingen naar zich toe waar het niet over gaat, want Aruba heeft financiële autonomie. Zo is dat nu eenmaal afgesproken in 1954, toen het Statuut, de grondwet van het Koninkrijk, van kracht werd.

"Een aanwijzing is een ultimatum remedium als er over de hele linie een onaanvaardbare situatie is ontstaan."

Wat wil minister Plasterk precies?

"Nederland is niet tevreden over de financiën van het autonome Aruba en wil dat een team van onafhankelijke financieel deskundigen de begroting controleert."

En wat wil premier Mike Eman?

"Die is daar niet op tegen, maar wilde van meet af aan ook eigen mensen in dat team hebben. Nadat de vrijwillige afspraak was gemaakt, bleek plotseling dat Nederland de begroting wilde laten controleren door het College financieel toezicht (Cft), een puur Nederlandse instelling. Omdat

Aruba de financiële crisis anders aanpakt dan Nederland, is het begrijpelijk dat ze daar ook eigen experts naar willen laten kijken die de lokale situatie begrijpen.

"Het vreemde is dat Nederland in een eerste persbericht Aruba juist prijst vanwege de 'aanzienlijke maatregelen [...] ten behoeve van houdbare overheidsfinanciën'. Ook meldt het daarin de internationale ratings die de vertrouwenwekkende visie van de regering voor Aruba noemen."

Volgens het Statuut had Aruba ook recht op 'voortgezet overleg'.

"Vorige week vrijdag besloot de Rijksministerraad (het Nederlandse kabinet plus de gevolmachtigde ministers van de eilanden Aruba, Curaçao en Sint Maarten) om de Arubaanse gouverneur op te dragen de begroting niet te ondertekenen. Daarop vroeg de gevolmachtigde minister van Aruba, Alfonso Boekhoudt, om zogeheten 'voortgezet overleg'. Dat is bedoeld om alle argumenten in een kleine commissie nog eens goed met elkaar te bespreken en eventueel tot een compromis te komen. Ik ben er niet bij geweest, maar premier Rutte zou dit voortgezette overleg geweigerd hebben. Als dat zo is, dan is dat een flagrante schending van het Statuut."

Volgens de Rijkswet Reglement voor de Gouverneur moet de gouverneur tekenen of de begroting voordragen voor vernietiging.

"Dat klopt. Plasterk heeft voor een derde, niet-bestaande optie gekozen, namelijk dat de gouverneur het ondertekenen uitstelt. Daardoor wordt de normale procedure geblokkeerd. Bij niet tekenen zou de gouverneur namelijk de begroting moeten voordragen voor vernietiging waarna de Koninkrijksregering de Raad van State advies moet vragen. Dat advies blijft nu achterwege en dat is in strijd met

de wetgeving. De begroting verkeert nu in een soort niemandsland."

Wat kan Aruba nog doen?

"Hier blijkt weer het gemis aan een geschillenregeling binnen het Koninkrijk. Maar Aruba kan bijvoorbeeld wel van een rechter eisen dat de procedure wordt overgedaan. Dus vanaf dat voortgezette overleg dat volgens Aruba geweigerd is. Een kwestie van lange adem uiteraard. Als uiterste middel kan Aruba naar de dekolonisatiecommissie van de Verenigde Naties stappen. Vergeet niet dat Aruba vrijwillig deel uitmaakt van het Koninkrijk. Van de drie landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten, is het het meest enthousiaste lid. Het is onbegrijpelijk waarom Nederland uitgerekend tegen dit land zo optreedt."

Arjen van Rijn is advocaat en sinds 2009 tevens bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Curaçao (voorheen Universiteit van de Nederlandse Antillen, Una). Van 1990-1995 was hij lector staats- en bestuursrecht aan de Una.

Wie is mr. dr. Van Rijn?